İKV BİLGİ NOTU

ACER ELEKTRİFİKASYON VE PERAKENDE ENERJİ PİYASALARI RAPORU

Fırat Akan, İKV Uzman Yardımcısı

Avrupa Birliği Enerji Düzenleyicileri İş Birliği Ajansı (*Agency for the Cooperation of Energy Regulators* – ACER) ve Avrupa Enerji Düzenleyicileri Konseyi (*Council of European Energy Regulators* – CEER) tarafından 30 Eylül 2026 tarihinde yayımlanan "Avrupa Elektrik ve Gaz Perakende Piyasaları 2026 İzleme Raporu" (*European retail markets for electricity and gas – 2026 Monitoring Report*), AB'de elektrifikasyon sürecinin hanehalkı enerji faturaları, enerjinin karşılanabilirliği ve tüketici esnekliği üzerindeki etkilerini inceliyor. Rapor, Avrupa Komisyonunun Temmuz 2026'da yayımladığı Elektrifikasyon Eylem Planı'nın elektrifikasyon oranını 2024'teki %23 seviyesinden 2030'da %32'ye ve 2040'ta %46'ya çıkarma hedefiyle bağlantılı olarak, perakende enerji piyasalarının bu dönüşümde belirleyici rol oynayacağını ortaya koyuyor. [1]

ACER ve CEER'e göre elektrifikasyon, haneleri, ulaştırmayı ve işletmeleri giderek daha fazla elektriğe ve perakende piyasalarda sunulan fiyatlara, sözleşmelere ve hizmetlere bağımlı hâle getirecek. Bu nedenle enerji dönüşümünün tüketiciler açısından başarılı olabilmesi, yalnızca daha fazla temiz elektrik üretimine değil, elektriğin fosil yakıtlara kıyasla maliyetine, perakende sözleşmelerin yapısına, akıllı sayaç altyapısına ve tüketicilerin esnek tüketimden yararlanabilmesine bağlı olacak.

Enerji Fiyatları ve Enerjinin Karşılanabilirliği

Rapor, enerjinin karşılanabilirliğinin yalnızca birim fiyatlarla ölçülemeyeceğini; tüketim miktarı, hane geliri, iklim koşulları, bina performansı, ısıtma-soğutma sistemleri ve tüketici davranışlarıyla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini vurguluyor.2025 yılında ortalama tüketim ve medyan gelir esas alındığında, hanehalkı elektrik harcamalarının medyan hane gelirine oranı Lüksemburg'da %1,2'den Çekya, Yunanistan ve İsveç'te %3,9'a kadar değişti. Doğal gaz tarafında ise bu oran İspanya'da %1,1'den Hollanda'da %6,4'e kadar çıktı; Almanya ve Danimarka'da da %5,6 ile yüksek seviyeler kaydedildi.

Rapora göre, 2022 enerji krizinin etkileri perakende fiyatlarda hâlen hissediliyor. Hanehalkı elektrik ve gaz fiyatları kriz dönemindeki zirvelerden gerilemiş olsa da 2025 itibarıyla kriz öncesi dönemin üzerinde kalmaya devam etti. AB genelinde hanehalkı elektrik fiyatı 2025'te megavatsaat başına 294 avro seviyesinde gerçekleşirken, bu değer 2019-2021 döneminde 224 avro idi. Hanehalkı doğal gaz fiyatı ise aynı dönemde megavatsaat başına 69 avrodan 2025'te 118 avroya yükselmiş durumda. Buna karşılık ticari ve sanayi tüketicilerine yönelik fiyatlar kriz sonrası dönemde daha hızlı düşüş gösterdi.

Nihai faturaların yüksek kalmasında enerji ve tedarik maliyetlerinin yanı sıra ağ ücretleri, vergiler, harçlar ve diğer mali bileşenler de etkili oluyor. Rapora göre hanehalkı elektrik ağ ücretleri 2020-2025 döneminde yaklaşık üçte bir oranında artarak megavatsaat başına 63 avrodan 84 avroya çıktı. Ortalama 2,9 megavatsaat yıllık tüketim yapan bir AB hanesi için bu artış yıllık yaklaşık 60 avroluk ek maliyet anlamına geliyor. Bu durum, elektrik şebekelerine yapılacak yatırımlar arttıkça, ağ maliyetlerinin etkin planlanmasının ve tüketiciye değer yaratacak şekilde yönetilmesinin daha önemli hâle geleceğini gösteriyor.

Elektrifikasyon ve Tüketici Esnekliği

Elektrifikasyonun tüketiciler açısından cazip hâle gelmesi, elektrik fiyatlarının doğal gaz ve diğer fosil yakıt fiyatlarına kıyasla ne kadar rekabetçi olduğuna bağlı. Raporda, yüksek elektrik-doğal gaz fiyat oranlarının tüketicilerin elektrikli teknolojilere geçişini zayıflatabileceği belirtiliyor. 2025 yılında birçok üye ülkede elektrik-doğal gaz fiyat oranları, Komisyonun haneler için önerdiği 2,5 ve hane dışı tüketiciler için önerdiği 2 seviyesinin üzerinde kaldı. Vergiler, harçlar ve ağ ücretleri bu fiyat farkını daha da açabilirken, ilk yatırım maliyetleri elektrifikasyonun ekonomik cazibesini azaltabiliyor. Bu nedenle ısı pompaları, elektrikli araçlar ve diğer elektrikli teknolojilere geçişin ekonomik olup olmadığı; göreli enerji fiyatları, teknoloji verimliliği ve ekipman, kurulum ile tadilat maliyetlerinin birlikte değerlendirilmesine bağlı.

Raporun öne çıkardığı ikinci önemli alan, tüketici esnekliği. Yenilenebilir enerji üretiminin artması ve elektrik talebinin ulaşım ile ısıtma alanlarında büyümesi, elektriğin hangi saatlerde tüketildiğini daha önemli hâle getiriyor. Uygun sözleşmeler, akıllı sayaçlar ve otomasyon teknolojileri sayesinde tüketiciler, elektrik tüketimini fiyatların düşük olduğu saatlere kaydırarak hem kendi faturalarını azaltabilir hem de sistem maliyetlerinin düşmesine katkı sağlayabilir. Ancak mevcut durumda birçok tüketici hâlâ fiyat sinyallerinden sınırlı ölçüde yararlanıyor. Dokuz ülkede hanehalkı tüketicilerinin %80'den fazlası tek fiyatlı, sabit süreli ve sabit fiyatlı elektrik sözleşmelerine sahip. Bu sözleşmeler fiyat istikrarı sağlasa da tüketicileri elektriğin daha ucuz veya daha bol olduğu zamanlarda tüketim yapmaya teşvik etmiyor.

[1] ACER, "Europe's retail energy markets and the shift to electrification: prices, affordability and consumer flexibility", 30.9.2026, https://www.acer.europa.eu/news/europes-retail-energy-markets-and-shift-electrification-prices-affordability-and-consumer-flexibility